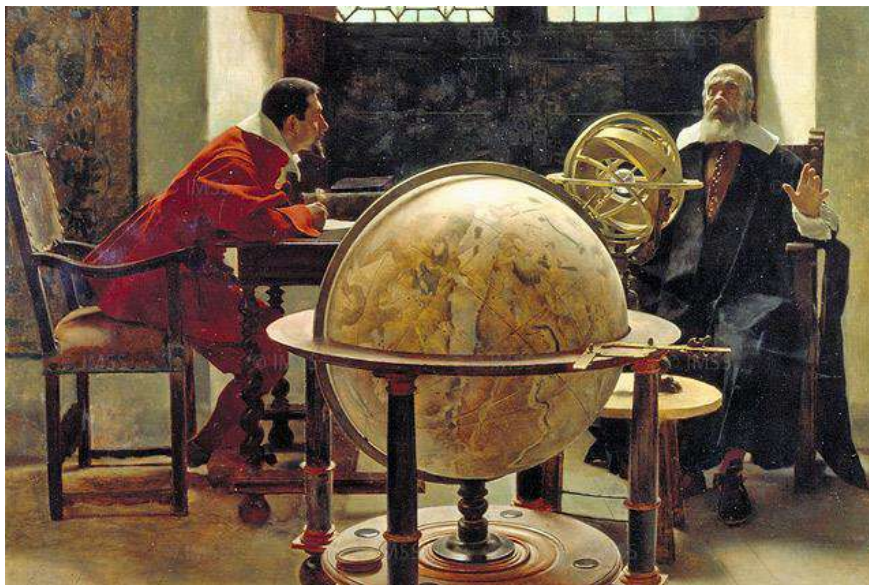

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ФІЛОСОФІЇ ТА НАУКИ: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ

Збірник наукових праць
(За матеріалами XI Всеукраїнської науково-
теоретичної конференції
від 08 квітня 2026 року)

Житомир – 2026

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

Кафедра філософії та політології

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра філософії

**ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М. І. ПИРОГОВА**
Кафедра філософії та суспільних наук

**ІНСТИТУТ КУЛЬТУРОЛОГІЇ ТА ЖУРНАЛІСТИКИ АКАДЕМІЇ «ІГНАТІАНУМ»
(м. Краків, Республіка Польща)**
Кафедра філософії культури та релігієзнавства

**ЖИТОМИРСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ЦЕНТР
ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ТА ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ В УКРАЇНІ**

СОЦІОЛОГІЧНА АСОЦІАЦІЯ УКРАЇНИ
Житомирське відділення

УКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ РЕЛІГІЄЗНАВЦІВ
Житомирське відділення

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
СУЧАСНОЇ ФІЛОСОФІЇ ТА НАУКИ:
ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ**

*Збірник наукових праць
(За матеріалами XI Всеукраїнської
науково-теоретичної конференції
від 08 квітня 2026 року)*

*Рекомендовано до друку вченою радою Житомирського
державного університету імені Івана Франка,
протокол № 11 від 29 травня 2026 р.*

Редакційна колегія:

*Кобетяк А. Р., доктор політичних наук, доцент;
Ковтун Н. М., доктор філософських наук, професор;
Козловець М. А., доктор філософських наук, професор;
Соколовський О. Л., доктор філософських наук, професор;
Гарбар Л. В., кандидат філософських наук, доцент;
Заглада В. М., кандидат філософських наук, доцент.*

Рецензенти:

Сидорук Тетяна, доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних відносин Національного університету «Острозька академія»;
Вітюк Ірина, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри журналістики та філософських студій Державного університету «Житомирська політехніка»;
Мельничук Вікторія, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри суспільних наук Поліського національного університету.

А 43 Актуальні проблеми сучасної філософії та науки: виклики
сьогодення: зб. наук. праць / за ред. А. Р. Кобетяка та ін. Житомир :
Видавничий центр ЖДУ імені Івана Франка, 2026. 180 с.

ISBN 978-966-485-327-6

У збірнику вміщено наукові статті та тези доповідей учасників XI Всеукраїнської науково-теоретичної конференції «Актуальні проблеми філософії і науки: виклики сьогодення». У матеріалах авторів акцентовано увагу на фундаментальних проблемах сучасної філософії та науки, екзистенційних викликах для буттєвості людини в епоху цифрових технологій і цифрового суспільства, на проблемах релігійних трансформацій і безпеки в Україні та міжнародній арені, на феномені війни та її впливу на життєдіяльність суспільства і буття людини в ситуації соціальної невизначеності, на аналітиці суспільно-політичних процесів в умовах глобальних і регіональних конфліктів, на актуальних соціогуманітарних проблемах сучасності.

Автори матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наданої у доповідях інформації й точність наведених цитат. Точка зору автора не завжди може співпадати з позицією редколегії.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, студентам, усім зацікавленим філософськими і соціогуманітарними дослідженнями проблем сучасної цивілізації.

ЗМІСТ

1. ІСТОРИКО-ФІЛОСОФСЬКА КЛАСИКА: РЕЦЕПЦІЙ ТА СУЧАСНІ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ

Білик Я.

Середньовічна міфологія: досвід філософського осмислення..... 9-9

Воронкова В., Нікітенко В.

Цифровізація як чинник трансформації наукового пізнання:
філософсько-методологічний аналіз..... 10-13

Ковтун Н.

Політичні та релігійні конфлікти в інтерпретації Макса Вебера..... 13-15

Требін М.

Людина в цифровому суспільстві: соціально-філософський аналіз..... 16-19

Яручик А.

Ідея єдності історичного процесу у філософії Й. Г. Гердера..... 19-23

Амма А.

Механізми подолання відчуження в розумінні Еріха Фромма..... 23-25

Шевчук А.

Постправда і синтетична автентичність: антропологічний вимір AI-
комунікації..... 25-28

Янішевський О.

Концепція любові у філософії стародавнього світу: порівняльний аналіз
східної та західної парадигм..... 28-31

2. АНАЛІТИКА СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ТРАНЗИТИВНОСТІ ТА РЕГІОНАЛЬНИХ КОНФЛІКТІВ

Глушко Т.

Економіка гідності як соціально-філософський концепт..... 32-34

Загрійчук І.

Парадокси мультикультуралізму..... 34-36

Заглада В.

Розвиток «символічної політики» та політики мобілізації навколо
«неполітичних справ» у суспільстві..... 36-39

Кобетяк А., Войцехівська К.

Політична культура як чинник функціонування політичної системи:
сутність, структура та функціональні прояви 40-42

Кобетяк А., Горецький А.

Інституційна еволюція політичної опозиції в Україні в умовах
демократичних трансформацій та воєнних викликів..... 42-45

Кобетяк А., Рокитенець Є.

Інформаційні маніпуляції та дезінформація як чинник формування
суспільної думки в цифрову епоху..... 45-47

Глушенко О.

Інформаційне середовище як простір розгортання новітніх владних
асиметрій у контексті збройних конфліктів..... 48-50

Кузьмич А.

Медіація в українському кейсі європейського союзу: ризики
дестабілізації безпекового простору..... 50-55

Pina A.

Перманентні війни Путіна і дилема Клаузевіца..... 55-58

Тіщенко А.

Цифрове мистецтво-свідчення: трансформація медіапростору в умовах
гібридних загроз..... 58-60

Чаплінський Р.

Трансформація буттєвості людини в умовах соціально-турбулентного
простору INDUSTRY 4.0..... 60-61

Гнатюк І.

Трансформація партійної системи України в умовах російсько-
української війни..... 62-65

Ігнатенко М.

Феномен прекаріату в умовах глобалізації та нестабільності ринку
праці..... 65-68

Плаксюк А.

Російсько-українська війна як чинник трансформації національної
ідентичності українців..... 69-71

Шпакович А.

Розуміння ролі розвідки і шпигунів у досягненні перемоги у війні в
інтерпретації Сунь-Цзи..... 72-74

3. АНАЛІТИКА РЕЛІГІЙНИХ ПРОЦЕСІВ. РЕЛІГІЯ І ЦЕРКВА В В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ТА РЕЛІГІЙНИХ КОНФЛІКТІВ

Филипович Л.

Релігійна свобода або/і національна безпека: український досвід..... 75-77

Соколовський О.

Прогнозування релігійних процесів як вимір наукового пізнання..... 78-81

Борейко Ю.

Зовнішні фактори конституювання православної церкви України..... 81-83

Панчук І., Митрофан (Бутинський В.)

Інститут військового капеланства як інструмент духовної та психологічної стійкості..... 84-86

Кобетяк А.

Релігійний фактор у гібридній війні: міжконфесійні конфлікти в Україні та їх вплив на національну безпеку..... 86-89

Шамсутдинова-Лебедюк Т.

Chaplaincy as a form of spiritual and social support..... 89-91

Шамсутдинова-Лебедюк Т., Ліщук О.

Трансформація релігійної ідентичності в умовах сучасних релігійних процесів..... 92-94

Шамсутдинова-Лебедюк Т., Ляльович В.

Релігійний чинник формування сімейних відносин в українському соціокультурному просторі..... 94-96

Опанасюк Т., Опанасюк Е.

Війна як чинник трансформації конфесійного простору України..... 96-98

Дятлов В.

Світський та релігійний виміри експозиційного простору інтер'єру Гнилецьких печер..... 99-102

Шпакович В.

Феномен споглядання у структурі досягнення досконалості людини..... 102-107

Булига М.

Цифрові релігії як нові форми духовності..... 107-109

Омельчук В.

Українські реформати: соціальне служіння під час російсько-української війни..... 109-110

Дорош А.

Ризики міжконфесійних конфліктів у незалежній Україні..... 111-114

Кобетяк Т.

Європейський досвід налагодження державно-конфесійних відносин:
ключові особливості та переваги..... 114-116

Кошелевський В.

Сакральний туризм у контексті трансформації релігійного досвіду
постмодерної доби..... 116-119

Ситайло Ю.

Сучасні інтерпритації православного етатизму: феномен «руського мира»... 120-123

Соколовська М.

Конфесійна інституціоналізація та соціальна трансформація
євангельського протестантизму в Україні у другій половині ХІХ – на
початку ХХ століття..... 124-127

Михайленко М.

Православний розкол як інструмент гібридної війни..... 127-131

Барнич С.

Державна політика у сфері регулювання діяльності релігійних
організацій в Україні: проблеми та перспективи модернізації..... 131-134

4. АКТУАЛЬНІ СОЦІОГУМАНІТАРНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ В СИТУАЦІЇ ЦІНІСНО-СВІТОГЛЯДНОЇ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Шевчук Д.

Екзистенційна стійкість та гідність людини в горизонті досвіду
переживання війни..... 135-137

Козловець М.

Турбулентність сучасного світового порядку і проблеми національної
безпеки України..... 137-142

Утюж І.

Людина в умовах цифрової трансформації: як зберегти свободу і
гідність?..... 142-143

Беднарчик Т., Вергелес К.

Деонтологія в умовах реформування охорони здоров'я та трансформації
медичних послуг..... 144-147

Грицишин В., Грицишина М.

Освіта як фактор національної стійкості в умовах глобальних криз:
філософсько-аксіологічний аналіз українського досвіду..... 147-149

Мороз О.

Методологічні засади викладання філософських і гуманітарних дисциплін в умовах соціальної невизначеності..... 150-153

Шамсутдинова М.-С.

Value-oriented multicultural foreign language education in contexts of social uncertainty..... 154-156

Кочетов Л.

Трансформація філософсько-правової культури в контексті сучасних глобальних трансформацій..... 156-158

Мошковський М.

Аксіологічні виміри морально-правової проблематики цифрового соціуму..... 159-161

Стрільчук К.

Пізнавальний потенціал коміксів як складової художньої культури..... 161-162

Боримська К.

Ціннісні орієнтації студентської молоді в умовах сучасних суспільних трансформацій..... 163-166

Рудницький А.

Формування ціннісних орієнтацій молоді в умовах соціальної невизначеності сучасного суспільства..... 166-169

Кобетяк А., Хорунжий О.

Цифровізація електоральних процесів у контексті інформаційних загроз: між демократичним потенціалом і ризиками маніпуляції..... 170-172

Гарбар Л., Корнійчук Н.

Проблема легітимності політичної влади в Україні..... 172-176

2. Shamsutdynova- Lebediuk T., Lyalyovych V.(2025) The theology of marriage and family: sacred texts and doctrinal foundations. *International scientific conference «Organization of scientific research in modern conditions»*. 2025. No 30, March 21. 2025. P. 121-128.

Тетяна Опанасюк,

кандидат історичних наук, доцент,
Рівненський державний гуманітарний університет

Едуард Опанасюк,

аспірант,
Рівненський державний гуманітарний університет

ВІЙНА ЯК ЧИННИК ТРАНСФОРМАЦІЇ КОНФЕСІЙНОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ

Російсько-українська війна стала потужним фактором трансформації релігійного середовища України, спричинивши зміни у конфесійній ідентифікації населення, міжконфесійних відносинах та соціальній ролі релігійних інституцій. Дослідження цих процесів є важливим для розуміння динаміки релігійного життя в умовах кризових суспільних трансформацій.

Під конфесійним простором ми розуміємо систему інституційних, соціальних і культурних взаємодій між релігійними організаціями, віруючими та суспільством загалом. У цьому просторі відбувається формування конфесійної ідентичності, конкуренція та співпраця між релігійними інституціями, а також вироблення моделей взаємодії релігії з державою і громадянським суспільством. Конфесійний простір відображає структуру релігійного життя суспільства, рівень плюралізму та характер міжконфесійних відносин.

У періоди кризових трансформацій конфесійний простір зазнає особливої динаміки, що проявляється у зміні конфесійної структури, зростанні або зниженні довіри до релігійних інституцій та трансформації релігійної ідентичності віруючих [1].

Аналіз суспільно-політичних процесів, зумовлених російсько-українською війною, дозволяє виокремити кілька ключових напрямів трансформації конфесійного простору України.

1. Зміна суспільної ролі релігійних інституцій. Основними проявами цього процесу є: активна участь церков у гуманітарній та волонтерській діяльності, підтримка ВПО та постраждалого населення, духовна та

психологічна підтримка військових та їхніх родин [2, с. 174-176; 3, с. 182-186]. Завдяки цьому релігійні інституції дедалі більше виступають як важливі суб'єкти громадянського суспільства.

2. Трансформація міжконфесійних відносин. Війна вплинула на характер взаємодії між релігійними організаціями, спричинивши як посилення міжконфесійної солідарності (зокрема, у сфері гуманітарної діяльності), так і загострення окремих конфліктів. Найбільш помітним проявом цього стали суперечності навколо діяльності УПЦ (МП): у суспільстві активізувалися дискусії щодо її зв'язків із РПЦ, що сприяло переходам релігійних громад до ПЦУ. Водночас посилилися суспільні та політичні дискусії щодо ролі релігійних організацій у контексті війни, зокрема щодо правового статусу УПЦ (МП) та можливості обмеження впливу релігійних структур, пов'язаних із державою-агресором.

3. Посилення взаємозв'язку релігійної та національної ідентичності. У воєнних умовах релігійна ідентичність дедалі частіше поєднується з національною та громадянською ідентичністю. Це проявляється у зміні конфесійної самоідентифікації частини населення (наприклад, у зростанні частки громадян, які ідентифікують себе з ПЦУ, та зменшенні підтримки УПЦ (МП)), переоцінці ролі церков у процесах національної консолідації та формуванні нових моделей взаємодії між релігією та суспільством (зокрема, у сфері військового капеланства, гуманітарної діяльності та соціальної підтримки населення) [4].

4. Зміна довіри до релігійних інституцій. Спостерігається суттєва переоцінка ролі церков у суспільстві. Дослідження показують тенденцію до зростання довіри до тих конфесій, які активно демонструють підтримку українського народу, засуджують агресора та беруть участь у волонтерських та гуманітарних ініціативах [4; 5]. Таким чином, релігійні організації виступають не лише духовними інституціями, а й важливими суб'єктами соціальної солідарності.

5. Вплив міграційних процесів. Важливим чинником трансформації конфесійного простору стали також масові міграційні процеси, спричинені війною. Ці процеси охоплюють як зовнішню міграцію українців до країн Європи, так і масштабні внутрішні переміщення населення в межах країни. Внутрішня міграція сприяє зміні регіональної конфесійної структури, появі нових релігійних громад у приймаючих регіонах та посиленню міжконфесійної взаємодії. Водночас зовнішня міграція призводить до формування українських релігійних громад у країнах Європи, розширення мережі транснаціональних релігійних зв'язків і посилення ролі релігійних організацій у соціальній

інтеграції та збереженні культурно-релігійної ідентичності українських мігрантів [6; 7].

Отже, російсько-українська війна виступає важливим чинником трансформації конфесійного простору України. Вона зумовлює зміни у структурі міжконфесійних відносин, посилює взаємозв'язок релігійної та національної ідентичності, а також розширює соціальні функції релігійних інституцій. Аналіз цих процесів дає змогу глибше зрозуміти роль релігії у формуванні суспільної стійкості та солідарності в умовах сучасних глобальних викликів.

Література

1. Паращевін М. Трансформація конфесійного простору України. Українське суспільство в умовах війни. 2022. Колективна монографія. Київ: Інститут соціології НАН України, 2022. С. 120–130.

2. Мілешкін М. Церква як чинник стійкості суспільства у воєнний час: релігієзнавчий аналіз церковних реформ в Україні. *Українське релігієзнавство*. 2025. № 98-99. С. 173–178.

3. Суровцева І., Комаров А. Досвід релігійних організацій у наданні соціальної, гуманітарної та психологічної допомоги. *Вісник Приазовського державного технічного університету. Серія: Соціально-гуманітарні науки та публічне адміністрування*. Дніпро, 2025. Вип. 14. С. 177–191.

4. Українське суспільство, держава і церква під час війни. Церковно-релігійна ситуація в Україні – 2025: (інформаційні матеріали). Київ: Український центр економічних і політичних досліджень імені О. Разумкова, 2025. 125 с. URL: <https://razumkov.org.ua/images/2026/03/01/2025-Religion-UKR.pdf> (дата звернення: 10.03.2026).

5. Динаміка довіри соціальним інституціям у 2021-2024 роках. URL: <https://kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1467&page=1> (дата звернення: 10.03.2026).

6. Щоб протистояти впливу Росії, ПЦУ співпрацює з іншими церквами у Європі. Zaxid.net. URL: https://zaxid.net/shhob_protistoyati_vplivu_rosiyi_ptsu_spivpratsyuye_z_inshimi_tse_rkvami_u_yevropi_n1604080 (дата звернення: 10.03.2026).

7. Филипович Л. Релігійна ситуація в Україні в часі російсько-української війни. URL: <https://sofiyske-bratstvo.org/religijna-sytuacziya-v-ukrayini-v-chasi-rosijsko-ukrayinskoyi-vijny/> (дата звернення: 10.03.2026).

Наукове видання

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ФІЛОСОФІЇ ТА НАУКИ:
ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ**

Збірник матеріалів
ХІ Всеукраїнської науково-теоретичної конференції
(08 квітня 2026 року, м. Житомир)

Відповідальний за випуск: доктор політичних наук, доцент
Андрій Кобетяк

Технічний редактор та комп'ютерна верстка:
лаборант кафедри філософії та політології
Софія Тишкевич

Надруковано з оригінал-макетів авторів